

5. A Leveleskönyv Mikes *irodalmi szerepjátszásának* játékos formája. Magyarázzuk meg ezt a kijelentést!

IRODALOM

1. Benedek Elek é. n.: Nagy magyarok élete I–VII. kötet. In: Zágoni Mikes Kelemen. Videopont Kiadó, Budapest.
2. Hopp Lajos 1964: Mikes Kelemen. In: Sótér István (főszerk.) 1964: A magyar irodalom története. Akadémiai Kiadó, Budapest.
3. H. Tóth István 1999: Legendák nyomában (Irodalmi feladatgyűjtemény 11–12 éves olvasóknak). Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged.

KECSKÉS ISTVÁN

ny. igazgató
Debrecen

Az ismeretek bővítése

Igen jónak tartom, hogy a kerettanterv lehetőséget ad arra, hogy a tantestületek a község, a város történelmi, irodalmi, néprajzi és a település egyéb maradandó eseményeit, tudományosan feltárt múltját beépítsék a tanmenetekbe. Azért is tartom jónak ezt a módszert, mert – sajnos – a gyerekek egy-egy település jelentős történelmi múltjáról keveset tudnak. Legfeljebb a nagyszülők meséi alapján jut el a tudatukba belőle egy kevés.

A kerettanterv alapján tehát el kellene érni, hogy minden település rendelkezzen egy falu-, illetve várostörténettel, amely annak történelmi múltjával, jelentős eseményeivel foglalkozik. Én írtam egy falutörténetet Tarpáról, Esze Tamás falujáról, ahol 21 évig voltam az iskolának igazgatója. (Sajnos nem talállok kiadót.)

A látványosság, az élmény, a példa céljából bemutatom a falutörténet egyik témájának egy kis részét, amely ragadványnevek mondóka szerinti terjedését tartalmazza.

A községben úgy száz-százhusz évvel ezelőtt néhány ember felvállalta a ragadványnevek mondóka szerinti megfogalmazását, terjesztését. Ezeket úgy szerkesztették, hogy utcák szerint sorra vették az egymás mellett levő házak gazdáit, és hivatalos nevükkel együtt mondták el jelentős tulajdonságukat.

Mivel a mondókákat szerkesztők közül már élő személy nincs, és írásos feljegyzés sem maradt hátra, így valamennyit összegyűjteni sem tudtam, csak azokat, amelyek szájhagyomány útján fennmaradtak. Ebben két 75 éves férfi adatközlő volt segítségemre. (Sajnos már ők sem élnek.)

Ezek a mondókák néprajzi szempontból is igen értékesek, a falusi emberek ötleteit, találmányosságukat, csavaros észjárásukat igazolják.

A következő mondókákat gyűjtöttem össze, jegyeztem le és adom közre, hadd álljanak itt példaként, ötletként az esetleges gyűjtőmunkához:

Peka-leka,
Mondik muka,
Világbíró Sugár Márton,
Nagybajuszú Czapp Ferenc

Varga Hermin két kutyás,
Madai Béla nagy nyulász.
Simon Gyuri potrohos,
Varga Sándor vásáros.
Ficze Józsi szemölcsös,
Debreceni Lajos az orvos.
Varga Feri a kontrás,
Kis Varga meg a gulyás.
Simon Berti trombitás,
Tóth Józsi meg a prímás.
Oláh János kerülő,
Kereszténné vén meddő.
Jenei Károly a dalos,
Tóth Józsi meg a manklus.

Máté Ferenc paprikás,
Máté Károly a bordás.
Hegyi Rozi a csárdás,
György Béni egy vékás.
Szász Sándor a bibliás,
Kiss Józsi a sok pulyás
Péter Sándorné özvegyen,
Ficze Lajosék már ketten.
Szász Berzi a
Varga Józsi a Mikulás,
Tépett Varjú a szomszédja.
Szabó Károly a suta,
Tóth Gábor a gabona.

Varga Elek a heptikás,
Kis Esze a putinás.
Simon Sándor vérszegény,
Dancs Lajos az agglegény.
Kopócs András a nemes,
Sipos Béni a rendes.
Debreceni András a kása,
Az Imre fia kavarja.
Bácsi Péter bolondos,
Máté Feri kolompos.
Madai András a csámpás,
Filepnél vannak a magkancák.

Esze János jó hívő,
Mihály Dezső csempésző.
Szécsi András hegykeröllő,
Tokai Sándor a hencgő.
Tóth Zsigmondné özvegyasszony,
Zeke Károlyné a jó asszony.
Baloghné a boszorkány.

Márton Károly fuvaros,
Hajlik Géza bolondos,
Egri József kolompos.
Oláh József kisbíró,
Varga László tűzoltó.
Tóth Elemér hencgő,
Botos János kerülő.
Serbán Péter félcigány,
Török Béni nem adá.
Belegány a kis okos,
György Károly politikus.

KEDVEZMÉNYES AKCIÓ!

Szíves figyelmükbe ajánljuk olvasóinknak a Módszertani Közlemények régebbi számainak kedvezményes árusítását az alábbiak szerint:

1995-től	1997-ig	300 Ft/év
1998-tól	1999-ig	500 Ft/év
2000 évi		600 Ft/év
2001 évi		800 Ft/év

Ezzel a lehetőséggel minden érdeklődő élhet!

A SZERKESZTŐSÉG